

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 13.12.2004 61. vuosikerta Numero 4 Sivü 3

Hyvä apilalajike kestää talvea

Kaija Hakala ja Lauri Jauhiainen, MTT

Puna-apilalajikkeista eestiläiset Varte ja Ilte sekä ruotsalainen Betty tuottavat Etelä-Suomessa parhaiten satoa. Tämä selviää uusimmista lajikekokeiden tuloksista. Siemenkaupasta pitäisikin saada enemmän myös muiden apilalajikkeiden siemeniä kuin tämänhetkisen valtalajike Bjursele. Viljelijän kannattaisi valita pelloilleen erityyppisiä lajikkeita sen mukaan, minkälaisia lohkoja viljelyyn on käytettävissä.

Satoisimmat puna-apilalajikkeet Etelä-Suomessa, vyöhykkeillä I-III, ovat eestiläiset tetraploidit Varte ja Ilte sekä ruotsalainen tetraploidi Betty. Vertailussa olivat näiden lisäksi mukana Bjursele, Hankkijan Venla, Isomäki, Jesper, Jokioinen ja Tepa. Pohjoisessa, vyöhykkeillä IV-V, Betty on ehdoton voittaja ja Ilte toinen. Varte sen sijaan putoaa kärkisijoilta. Tulokset on esitetty Peltokasvilajikkeet 2004 - julkaisussa. Siinä kerrotaan myös apilalajikkeiden talvenkestävyydestä.

Betty-lajike kestää ylivoimaisesti parhaiten talvea. Satoisat Varte ja Ilte ovat yhtä talvenkestäviä Bettyyn kanssa vain eteläisimmässä Suomessa, vyöhykkeellä I. Siellä lunta on yleensä vähän. Vyöhykkeellä I kaikki lajikkeet paitsi Hankkijan Venla ovatkin suunnilleen yhtä talvenkestäviä.

Apilat vertailussa

Lajikekoeaineiston pohjalta selvitettiin tänä kesänä sitä, mikä puna-apilalajikkeista pystyy parhaiten hyödyntämään hyviä kasvuoloja ja mikä pärjää heikoissakin oloissa. Testattavina olivat kaikki edellä mainitut lajikkeet sekä lisäksi lajike Björn. Vertailussa käytettiin kaikkia saatavilla olevia kokeita viimeisten 30 vuoden ajalta.

Parhaiten satoa tuottivat kaikissa oloissa tetraploidit Betty ja Ilte. Hyvissä kasvuoloissa lajikkeet Jesper (diploidi), Tepa (kotimainen tetraploidi) ja Varte kirivät yhtä hyvään satotulokseen kuin Betty. Valtalajike Bjursele ei ollut aivan huonoin sadon tuottaja, mutta se ei myöskään hyötynyt hyvistä oloista.

Jos viljelijällä on erittäin hyvin puna-apilan viljelyyn sopivia lohkoja, joissa pH on yli 6, maan vedenläpäisevyys hyvä ja maa tasainen tai tasaisesti viettävä, hänen kannattaa valita jokin mainituista, hyvissä oloissa erinomaisen sadon tuottavista lajikkeista tasaisen varman Bjursele sijaan.

Betty kestää talvea

Apilan menestymiseen vaikuttavat erityisesti talven olot ja lajikkeiden talvenkestävyys. Tehdyssä tutkimuksessa Betty oli ehdottomasti talvenkestävin. Se ei huonoissakaan talvehtimisoloissa tuhoutunut kovin pahasti. Varte puolestaan oli talvenkestävyydeltään kaikkein huonoin. Niinpä ei olekaan ihme, että Etelä-Suomessa niin runsassatoinen Varte ei menestynyt pohjoisessa. Myös lajike Isomäki näytti pärjäävän hyvin tässä vertailussa, joten se voisi olla hyvä valinta talvehtimisoloiltaan huonommalle pellolle.

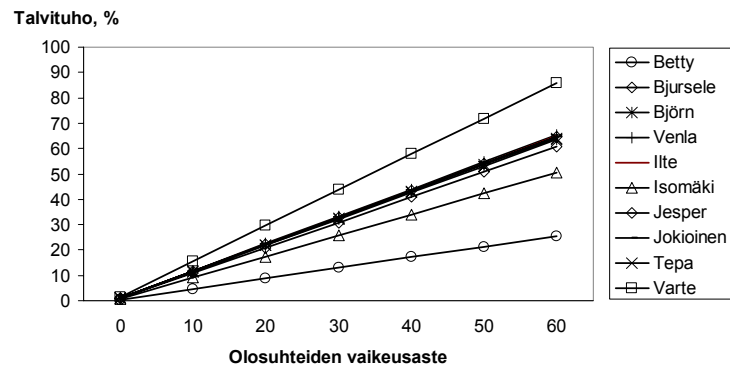
Juuristossako talvenkestävyyden salaisuus?

Kolmen puna-apilalajikkeen ja kolmen seosheinän kasvua seurattiin astiakokeissa. Puna-apiloista mukana olivat Jokioinen, Betty ja Ilte, seosheinistä puolestaan timotei (Tuure), ruokonata (Retu) ja nurminata (Inkeri), tai timotein ja ruokonadan seos.

Erinomainen Betty-lajike tuotti ensimmäisenä vuonna yllättäen vähemmän korjattavaa biomassaa kuin muut apilat. Vuoden lopulla, kun kasvien juuret pestiin ja punnittiin, havaittiin kuitenkin, että Betty oli tuottanut yhtä paljon biomassaa kuin Jokioinen, kun juuretkin laskettiin mukaan. Betty tuotti yhtä paljon juurimassaa kuin satoiset Ilte ja Jokioinen. Seuraavana vuonna Betty tuottikin jo suuremman sadon kuin Jokioinen.

Selitys voi löytyä sen laajemmasta juuristosta, jonka avulla vedenotto- ja typenyhteitys tehostuivat. Pelto-oloissa laajempi juuristo olisi todennäköisesti parantanut Betty-apilan talvenkestävyyttä, koska sen hiilihydraatti- ja ravinnevarastot olisivat suurentuneet. Kenties Betty-lajike kestää hyvin talvea ja tuottaa hyvin juuri oikeaan aikaan vahvistuneen juuristonsa vuoksi:

Lisätietoja: kaija.hakala@mtt.fi
puh. (03) 4188 2456

Puna-apilalajikkeiden talvenkestävyys erilaisissa kasvuoloissa. Kestävin on lajike Betty. Vertailussa on käytetty toisen ja kolmannen satovuoden tuloksia viimeiseltä 30 vuodelta. Olosuhteiden vaikeusaste kuvaa keskimääräisen puna-apilalajikkeen odotettavissa olevaa talvituhoa prosenteissa.

Kaija Hakala

Betty-lajike on hyvä vaihtoehto puna-apilapellolle. Betty kestää hyvin talvea ja tuottaa kelpo satoja.